

Bomenwijzer: voor een duurzame boomsoortenkeuze

Naast een kwalitatief beheer is een juiste boomsoortenkeuze minstens even belangrijk om de duurzaamheid van een boom te garanderen. Omdat er heel wat factoren in rekening gebracht moeten worden, is het echter zeer moeilijk om een goede boomsoort voor een specifieke locatie te kiezen. Vaak wordt er onvoldoende rekening gehouden met ecologische aspecten (zoals herkomst van de boomsoort) bij de boomsoortenkeuze. Deze info vind je immers niet in een assortimentsgids maar wordt meestal in aparte en gespecialiseerde publicaties opgenomen.

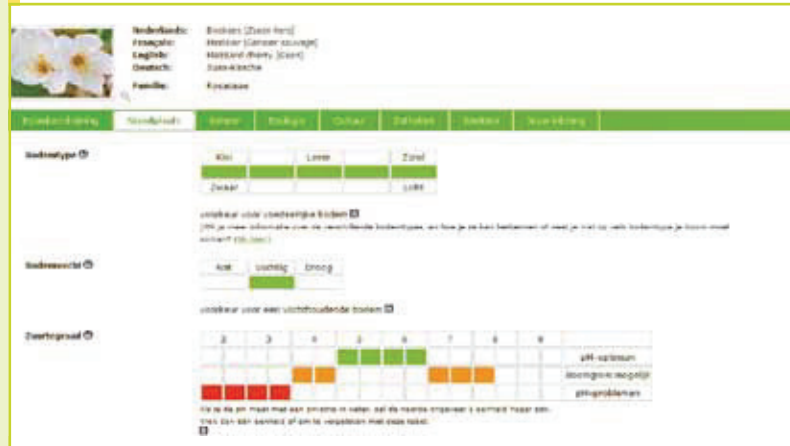
Tot nu toe moesten boom- en bosbeheerders bij het aanplanten van bomen de nodige informatie bijeenprokkel via websites, boeken en catalogi van boomkwekerijen: bijzonder tijdrovend puzzelwerk. Er was dus nood aan een tool die alle informatie voor een gepaste boomsoortenkeuze bundelt.

Daarom ontwikkelde Inverde in opdracht van het Agentschap voor Natuur en Bos de interactieve website De Bomenwijzer. De ontwikkeling ervan nam drie jaar in beslag en werd begeleid door een stuurgroep met experten. Het doel van de Bomenwijzer is om je te helpen een doordachte en duurzame boomsoortenkeuze te maken voor elke specifieke situatie.

De bomenwijzer: een veelheid aan informatie ...

In de bomenwijzer is alle beschikbare informatie over boomsoorten en cultivars gebundeld en doorzoekbaar aan de hand van fiches die een 50-tal kenmerken beschrijven en met foto's illustreren. Thema's die aan bod komen zijn: de boombeschrijving (grootte, breedte, kroonvorm, natuurlijk verspreidingsgebied, ...), standplaatseigenschappen (bodemtype, vochtigheid, pH, zoutgevoeligheid, vorstgevoeligheid, ...), esthetische aspecten (herfstverkleuring, bloemkleur, geur, ...), ecologische aspecten (inheems, autochtoon plantmateriaal beschikbaar, al dan niet invasief, vruchten eetbaar, ...) en beheeraspecten (ziekten en plagen, aandachtspunten bij het beheer bv. snoei, ...), cultuurhistorische achtergrond

EVA TROCH, Agentschap voor Natuur en Bos

Figuur 1: Fiche van boskers, thema Standplaats. In de bomenwijzer is alle beschikbare informatie over boomsoorten en cultivars gebundeld en doorzoekbaar aan de hand van fiches die een 50-tal kenmerken beschrijven en met foto's illustreren.

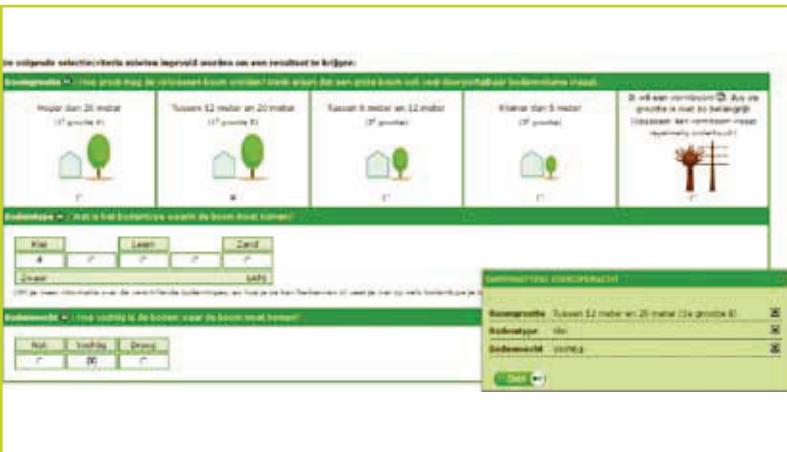
van de boom. Ter illustratie vind je in figuur 1 de fiche van boskers. De hierboven beschreven thema's vind je terug op de resp. tabbladen. Er wordt ingezoomd op een deel van het tabblad Standplaats.

De juiste boom op de juiste plaats

Wat bepaalt of een boom ergens thuis hoort? Heel belangrijk is dat hij in de juiste **bodem** staat: klei, leem of zand. Zo voelt een beuk zich in zijn element in een humusrijke leemhoudende bodem, maar hij kwijnt weg als zijn wortels in zware kleigrond of arme zandgrond zitten. Ook de **bodemvochtigheid** bepaalt of een boom zich in zijn sas voelt. Een boom die in een te natte of te droge grond staat, zal zijn leven lang worstelen om te overleven. Eén van de weinige bomen die een echt natte grond aankan, is de zwarte els. Hij voelt zich in zijn element aan de oevers van beken waar hij geregeld tot aan zijn voeten in het water staat. Beuken of eiken bijvoorbeeld kunnen in dit soort grond niet gedijen.

Als ze er al willen groeien, worden ze vatbaar voor ziekten en plagen. Naast de soort bodem en de vochtigheidsgraad is er nog een belangrijk aandachtspunt: de **omvang van de boom** – hoe groot zal hij uiteindelijk worden? Voornamelijk in de stedelijke omgeving, waar ruimte een schaars goed is, is deze parameter belangrijk.

BOMEN WIJZER

Figuur 2: Met de zoekfunctie vind je in een handomdraai de boom die aan je eisen voldoet. Drie parameters die onontbeerlijk zijn voor een duurzame boomsoortenkeuze (boomgrootte, bodemtype en -vochtigheid) moeten hierbij verplicht ingevuld worden.

Figuur 3: In de zoekmachine kan je aangeven of je al dan niet op zoek bent naar een bosboom. Als je aanvinkt dat je een bosboom zoekt, verschijnen enkel de relevante zoekparameters voor bosbomen.

Zoekmachine

De bomenwijzer is niet alleen te gebruiken als een enorm naslagwerk maar ook als **zoekmachine** waarmee de gebruikers op basis van zelf gekozen parameters de boomsoorten vinden die aan hun eisen voldoen. Omdat we mensen willen laten nadenken voor ze een boom planten en omdat we voor duurzame bomen willen gaan, zijn er 3 parameters die móeten ingevuld worden (boomgrootte, bodemtype en -vocht, Figuur 2), de rest van de prioriteiten kunnen volledig vrij bepaald worden: kroonvorm, kroondichtheid, de kans op strooizout in de wortelzone, ... Maar ook esthetische parameters zoals bladverkleuring in de herfst kunnen bijvoorbeeld in een stedelijke omgeving relevant zijn.

Handig hulpmiddel in stedelijke omgeving...

De bomenwijzer is in de eerste plaats ontwikkeld voor een duurzame boomsoortenkeuze in de meer stedelijke omgeving: de wegbeheerder die een rij bomen wil aanplanten, de landschapsarchitect die het ontwerp van een park aan het uittekenen is, de groendienst van een gemeente die enkele solitaire wil aanplanten, ...

... maar zeker ook voor de bosbeheerder!

Als je een boomsoort zoekt om in een bos aan te planten, zijn eigenschappen als bloemkleur of bladvorm niet zo relevant en wil je ook geen cultivars van exotische bomen in je zoekresultaat. Door aan te vinken dat je een 'bosboom' zoekt, worden enkel nog relevante boomsoorten en selectiecriteria weergegeven in de zoekmachine (Figuur 3). Verplicht in te vullen parameters zijn dan ook enkel bodemvocht en -type. Eindbeeld speelt hier immers minder een rol aangezien bomen in een bos voldoende plaats hebben om volledig uit te groeien volgens hun natuurlijke habitus.

Een never ending story...

Niet minder dan 300 boomsoorten en cultivars telt de Bomenwijzer op dit moment, en dat aantal groeit nog. De Bomenwijzer moet een levend instrument worden, dat constant up to date wordt gehouden. Daar kan iedereen zijn steentje toe bijdragen: op de bomenfiches kunnen gebruikers hun ervaringen met een boomsoort delen en foto's van bomen uit hun tuin of straat uploaden.

Zelf de juiste boom kiezen? Dat kan via www.bomenwijzer.be.

Nieuw Technisch Vademecum Harmonisch Park- en Groenbeheer: Kruidachtigen.
Meer info: *De revue gepasseerd*, pag. 16